

KS. MAREK PARCHEM, *Księga Daniela. Wstęp, przekład z oryginału, komentarz*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2008, 896 s. (Nowy Komentarz Biblijny. Stary Testament, 26)

Od kilku lat ukazuje się w Polsce seria zatytułowana Nowy Komentarz Biblijny. Dzieło to jest odpowiedzią na nagłą potrzebę aktualnego i całościowego komentarza do ksiąg biblijnych (wcześniejsza seria komentarzy powstająca w środowisku KUL-owskim została zainicjowana ponad 50 lat temu, a od tego czasu wiele się zmieniło w egzegezie biblijnej). Planuje się wydać 30 tomów komentarza do ksiąg Starego Testamentu i 20 tomów do ksiąg Nowego Testamentu. Dotychczas ukazały się następujące: Księga Wyjścia, Księga Kapłańska, Księga Tobiasza, Księga Daniela, Ewangelia według Świętego Mateusza (2 części), 1 List do Koryntian, List do Filemona i List do Kolosan, 1–2 List do Tesaloniczan, 1 List św. Piotra.

Omawiana praca jest pierwszym tak obszernym opracowaniem Księgi Daniela na gruncie polskim. Już na pierwszy rzut oka zaskakuje jej objętość (prawie 900 stron). Wydana została w solidnej, twardej oprawie. Na pierwszych stronach podano wykaz skrótów oraz zasady transliteracji (w opracowaniu tym nie używa się oryginalnej pisowni hebrajskiej, aramejskiej i greckiej, co jest ogromnym ułatwieniem dla czytelnika nie znającego tych języków). W dalszej kolejności zostają szeroko omówione zagadnienia wstępne, a więc: osoba Daniela, miejsce księgi w kanonie, teksty źródłowe, język (przedstawienie hipotez tłumaczących zjawisko wielojęzyczności księgi), powstanie i autorstwo, gatunek literacki, struktura literacka, tło historyczne, dzieje interpretacji oraz przesłanie teologiczno-moralne.

Na szczególną uwagę zasługuje przedstawienie dziejów interpretacji. Autor omawia m.in. literaturę międzytestamentalną związaną z Księgą Daniela, ze szczególnym uwzględnieniem pism qumrańskich, których tłumaczenie podaje w aneksie (autor specjalizuje się w literaturze qumrańskiej: doktorat z 2001 roku – *Pojęcie królestwa Bożego w Księdze Daniela oraz jego recepcja w pismach qumrańskich i w apokaliptyce żydowskiej* oraz habilitacja z 2008 roku – *Ostateczne zwycięstwo Boga w walce między Dobrem a Złem w świetle Pism z Qumran*), podając jednocześnie ich tłumaczenie w aneksie.

Właściwy komentarz został skomponowany w bardzo przejrzysty sposób, każda omawiana jednostka ma podobny układ. Rozpoczyna się od podania autorskiego przekładu w języku polskim, który łączy w sobie wierność oryginałowi z piękną polszczyzną. Następnie porusza się zagadnienia literackie, takie jak: struktura, forma literacka oraz okoliczności powstania, by przejść w dalszej kolejności do szczegółowej egzegezy poszczególnych wersetów. Na końcu podane jest przesłanie teologiczne perykopy oraz bibliografia.

Tekst komentarza zajmuje się przede wszystkim zagadnieniami literackimi i egzegetycznymi, lecz nie zatrzymuje się na nich. Umieszczone są tutaj także wskazówki pastoralne i kerygmaticzne, choć odczuwa się dotkliwy brak ukazania związków księgi z Nowym Testamentem. Jedyнным wyraźnym tekstem, w którym pokazano taki związek, jest Dn 7, 13 mówiący o postaci „jakby Syna Człowieczego”, lecz nawet i to zagadnienie potraktowano skrótowo. Brakuje natomiast odniesienia do Mt 24, 15, gdzie w sposób bezpośredni występuje nawiązanie do prorocтва z Dn 9, 27 o „ohydzie spustoszenia”. Tekst komentarza przeplatany jest licznymi ekskursami omawiającymi w zwięzły, syntetyczny sposób pojawiające się w księdze tematy, takie jak: terminologia mądrościowa, epoki świata ukazane jako metale, symboliczny sen, zmartwychwstanie i inne. Autor przy wyjaśnianiu słownictwa biblijnego odwołuje się często do źródeł słowów z języka staroperskiego, akadyjskiego czy greckiego, nawiązując tym samym do Sitz im Leben opowiadań zawartych w księdze, ubogacając jednocześnie znaczenie słownictwa i uściślając niejednokrotnie mniej jasne terminy hebrajskie czy aramejskie (np. określające instrumenty muzyczne, których spisy znajdujemy w Dn 3).

Przy tłumaczeniu i omawianiu greckich dodatków: „Opowiadanie o Zuzannie” oraz „Opowiadanie o Belu i wężu” jako podstawę przyjęto tekst Teodocjona, który większość uczonych uważa za rozszerzoną wersję tego samego tekstu z LXX, a więc za późniejszą. Jest ona jednak napisana płynniejszą greką. Autor komentarza podaje dla porównania tłumaczenia obydwu tekstów w synopsie znajdującej się w aneksie.

Całe dzieło kończy się wspomnianymi już aneksami (zawierającymi pisma z Qumran związane z Księgą Daniela oraz tłumaczenia tekstów Dn 4, 5, 6, 13, 14 ujęte w formie synopsy), bibliografią (doprowadzoną aż do roku 2008), indeksami oraz spisem treści.